

Téma:

**SZAKPOLITIKAI TANULMÁNY –
KÖRNYEZETVÉDELEM**

Időszak:

2012. november

Dátum:

2012. december 20.

SZÁZADVÉG
ALAPÍTVÁNY

SZÁZADVÉG
GAZDASÁGKUTATÓ KFT.

STRATEGOPOLIS
KOMMUNIKÁCIÓS TÁRSASÁG ÉS STRATÉGIAI ELEMZŐ KFT.

Az anyag az NFM_SZERZ/378/1 (2012) számú
szerződés teljesítésére készült

MEGHOZOTT INTÉZKEDÉSEK	1
A HULLADÉKRÓL SZÓLÓ TÖRVÉNY	1
<i>Intézkedés .....</i>	1
<i>Fogadtatás és hatások.....</i>	2
<i>SWOT elemzés.....</i>	2
A MOSÓSZEREK FORGALOMBA HOZATALÁNAK FELTÉTELEIRŐL SZÓLÓ RENDELET	2
<i>Intézkedés .....</i>	2
<i>Fogadtatás és hatások.....</i>	3
<i>SWOT elemzés.....</i>	3
A BIOÜZEMANYAG-TERMELÉS KÖVETELMÉNYEIRŐL SZÓLÓ RENDELET	4
<i>Intézkedés .....</i>	4
<i>Fogadtatás és hatások.....</i>	5
<i>SWOT elemzés.....</i>	5
A VIZEK HASZNOSÍTÁSÁRÓL SZÓLÓ MINISZTERIUMI RENDELET	6
<i>Intézkedés .....</i>	6
<i>Fogadtatás és hatások.....</i>	6
<i>SWOT elemzés.....</i>	6
TERVEZETT INTÉZKEDÉSEK.....	7
A HULLADÉKRÓL SZÓLÓ TÖRVÉNY VÉGREHAJTÁSI RENDELETEI	7
<i>Intézkedés .....</i>	7
<i>Fogadtatás és hatások.....</i>	7
<i>SWOT elemzés.....</i>	8
HATÁROZAT A NEMZETKÖZI VÍZ KONFERENCIA MEGSZERVEZÉSÉRŐL.....	9
<i>Intézkedés .....</i>	9
<i>Fogadtatás és hatások.....</i>	9
<i>SWOT elemzés.....</i>	9
EGYÉB POLITIKAI TÉMÁK ÉS ESEMÉNYEK.....	11
A NEMZETI FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS KERETSTRATÉGIA	11
AZ EGÉSZSÉGES KÖRNYEZETHEZ VALÓ JOG ÉRVÉNYESÜLÉSE.....	12
A PM10 INTÉZKEDÉSI PROGRAM ÉRTÉKELÉSE	13
A BŐS-NAGYMAROSI VÍZLÉPCSŐ FELÉPÍTÉSE	14
KÜLPOLITIKA ÉS NEMZETKÖZI KITEKINTÉS	16
Az EU Víz Keretirányelv teljesítése	16
A 18. ENSZ KLÍMAVÁLTOZÁSI KONFERENCIA KEZDETE	17
MEGEGYEZÉS A MAGYAR KIBOCSÁTÁSI EGYSÉGEK TÖZSDEI ÉRTÉKESÍTÉSÉRŐL.....	18

Meghozott intézkedések

A hulladékról szóló törvény

Intézkedés

2012. november 30-án került kihirdetésre a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény, mely törvényjavaslatot 2012. októberben fogadott el az Országgyűlés, viszont ezt követően Áder János köztársasági elnök megfontolásra visszaküldte azt. A hulladékról szóló törvénnyel kapcsolatban nehezményezte az államfő, hogy az új szabályok nem biztosítanak korrekt jogorvoslati lehetőséget.¹ E jogszabály szerint az Országos Hulladékgazdálkodási Ügynökség minősített gazdálkodó szervezetként ismeri el egy, a későbbi kormányrendeletben megjelenő feltételrendszert teljesíteni tudó szervezeteket. Az államfő helytelenített, hogy bár az OHÜ feladatait nonprofit társaságként végzi, eljárása nem aprólékosan szabályozott, illetve nincs a döntésekhez kapcsolódó jogorvoslati lehetőség. Mindez azonban ellentétes az Alaptörvénnyel, hiszen a legfőbb jogforrás jogorvoslati lehetőséget biztosít a hatósági és más közigazgatási határozatok ellen.² Az újabb tárgysorozatba vétel a kormánypárti önkormányzati politikusok számára lehetőséget biztosított arra, hogy 2012 első félévének belső kormányzati egyeztetéseinek és a sajtóban hangoztatott fenntartásainak ismét hangot adjanak, illetve módosító javaslatot tegyenek a törvény kifogásolt tartalmi rendelkezéseire.

A legjelentősebb módosítási javaslat a hulladéklerakási járulék mértékének csökkentésére és bevezetésének időpontjának a 2014-es választások utáni időpontra való halasztására vonatkozott. A lerakási járulék törvény által javasolt 2013. január elsejei bevezetése mellett az szól, hogy a környezeti célokat és a vonatkozó európai uniós kötelezettségek teljesítését a hulladéklerakástól való eltérítés minél gyorsabb és erőteljesebb ösztönzése szolgálja, valamint, hogy a lerakási járulékból befolyt összeg finanszírozási alapját képezhetné a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás rendszer átalakításának, és esetlegesen a betétdíj-rendszer bevezetésének. A lerakási járulék bevezetésének elhalasztása mellett szakmai érvként említhető, hogy az egyes hulladékáramok esetében még nem áll rendelkezésre megfelelő mértékű hazai hulladék-elkülönítő és feldolgozó kapacitás. Az önkormányzatok jogos aggodalma továbbá, hogy a lerakási járulék bevezetése és ezzel együtt a szemétdíjak befagyasztásának fenntartása nehéz helyzetbe sodorhatja a közszolgáltatókat, valamint visszafizetési kötelezettséget eredményezhet egyes európai uniós támogatású hulladékgazdálkodási beruházások esetében.

Tisztán gazdasági szempontból ésszerű kompromisszum lehet a lerakási járulék 2013. január elsejei bevezetésével egy időben a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási díjak

---

¹ <http://mno.hu/belfold/ader-munkaban-ket-torvenyt-visszakuldott-1113386>

² http://hvg.hu/itthon/20121126_Elfogadtak_az_Ader_által_visszakuldott_hu

befagyasztásának feloldása. A politikai szempontokat figyelembe véve azonban ez nem támogatható, ugyanis a rezsidíjak (többek közt a szemétdíj) befagyasztása a Kormány egyik sarkalatos politikai vállalása és kommunikációs alapköve. Ebből a szempontból a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási díjak választást megelőző évben való emelése csak akkor lehet elfogadható, ha a lerakási járulékok esetleges 2013-as bevezetése miatt egyedül így kerülhető el a hulladék-gazdálkodási közszolgáltatás összeomlása.

Fogadtatás és hatások

Mivel az államfői kifogások egyike sem érintette az önkormányzati vezetők által újból felvetett tartalmi javaslatokat, ezért a Kormány nem adott helyt az önkormányzati javaslatoknak. Vagyis az Országgyűlés csak a köztársasági elnök által kifogásolt pontok módosításával fogadta el a törvényjavaslatot. A törvényjavaslat parlamenti szavazása során az MSZP és az LMP frakciójának tagjai szavaztak nemmel.

SWOT elemzés

A 2012. novemberit megelőző környezetpolitikai elemzésekben bemutatott hatáselemzések az alábbi szempontokkal bővíthetők:

Erősségek:	Gyengeségek:
▪ A törvényjavaslat elfogadásával egy időben megindult a törvény legfontosabb végrehajtási rendeleteinek egyeztetése.	
Lehetőségek:	Veszélyek:

A mosószeres forgalomba hozatalának feltételeiről szóló rendelet

Intézkedés

A Kormány novemberben elfogadta a mosó- és tisztítószeres forgalomba hozatalának feltételeiről és az ellenőrzés rendjéről szóló 329/2012. (XI. 16.) számú kormányrendeletet.³ A rendelet célja a fogyasztói mosó és mosogatószeresekben alkalmazható foszfor mennyiségének korlátozása volt a felszíni vizek eutrofizálódásának megelőzése mellett a

³ http://vegianyag.kormany.hu/download/6/e5/50000/MK_12_152.pdf

szennyvíztisztítás költségeinek csökkentése érdekében. A mosószerekből származó foszfor természetes víztestekre gyakorolt eutrofizációs hatása jelentős környezetvédelmi probléma, amely hátráltatja Magyarország vízminőség-javítási céljainak elérését. A rendelettel a Kormány európai uniós jogharmonizációs kötelezettség eleget tett és kiküszöböli azt a hiányosságot, hogy a korábban hatályos 270/2005. (XII. 15.) kormányrendelet nem fedte le a kibővített, foszforkorlátozásra vonatkozó tartalmat.

Fogadtatás és hatások

Az előterjesztés új feladatokat rendel a Fogyasztóvédelmi Hatósághoz és az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőséghez, viszont nem rendelkezik részletesen a feladatellátásához szükséges hatóságoknál rendelkezésre álló kapacitásról. Jogalkotói előrelátásra vall azonban, hogy késleltetve vezeti be az európai uniós rendeletben meghatározott korlátozásokat azért, hogy a gazdasági szereplők (főként a kis- és középvállalkozások) foszfátalapú fogyasztói mosószereinek, illetve automata mosogatógépekbe való fogyasztói mosogatószereinek összetételét alternatív anyagokkal lehessen újratervezni a következő ciklusban.

SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
▪ Uniós jogharmonizációs kötelezettség teljesítése. ▪ Átmeneti idő biztosítása az érintett gazdasági szereplők számára.	
Lehetőségek:	Veszélyek:
▪ Víztestek eutrofizációjának megállítása. ▪ Szennyvíztisztítás költségeinek csökkentése.	▪ A mosószerek fogyasztói árának emelkedése. ▪ Magyarországi mosószergyártókat terheli a technológiai váltás. ▪ Az új hatókörökkel felruházott hatóságok nem rendelkeznek megfelelő kapacitással feladataik elvégzésére.

A bioüzemanyag-termelés követelményeiről szóló rendelet

Intézkedés

2012. novemberben kihirdetésre került a fenntartható bioüzemanyag-termelés követelményeiről és igazolásáról szóló 343/2010. (XII. 28.) kormányrendelet módosításáról szóló 318/2012. (XI. 13.) kormányrendelet. A rendelkezéssel a megújuló energia közlekedési célú felhasználásának előmozdításáról és a közlekedésben felhasznált energia üvegházhatású gáz kibocsátásának csökkentéséről szóló 2010. évi CXVII. törvényben foglalt kötelezettség végrehajtása került újraszabályozásra. A Kormány e rendelet alapján minden év március 31-ig három évre előre határozza meg az üzemanyagokba kötelezően bekeverendő bioüzemanyag-résarányt. A rendelet figyelembe veszi, hogy a 2009/28/EK irányelv szerint a közlekedésen belül a megújuló energiaforrások felhasználási résarányának 2020-ra el kell érnie a 10 százalékot, ennek ellenére a 2014. januártól érvényes 4,9 százalékos kötelező bekeverési résarányt 2015. december 31-ig terjeszti ki.

A jogalkotó vélhetőleg abból indult ki, hogy nincs kötelező EU előírás a bioüzemanyagok 2015. évi felhasználására vonatkozóan, tehát a 2020. évi cél eléréséhez vezető pálya meghatározása és így a 2015. évi felhasználási résarány meghatározása is teljes egészében a tagállamok kompetenciájába tartozik. A kormányrendeletben az az elgondolást tükröztetik, amely szerint, a bioüzemanyagok felhasználásának növelésére vonatkozó jövőbeli döntést a biomassza energetikai hasznosításának a mezőgazdaságra, vidékfejlesztésre gyakorolt komplex kölcsönhatásainak, valamint a megújuló energiaforrások alkalmazásának területén elért eredmények függvényében indokolt meghozni.

A döntés ugyanakkor azt eredményezheti, hogy az Európai Unió által 2020-ra meghatározott 10 százalékos bekeverési résarány eléréséhez 2016–2020 között drasztikusabb, akár több százalékpontos résarány-emelésre is szükség lesz. Kétséges, hogy erre a termelésbővítésre felkészülhetnek-e időben a bioüzemanyag-gyártók, illetve a kívánt mennyiségű bioüzemanyag-termelő kapacitás kibővíthető-e környezetileg fenntartható módon. Tény ugyanakkor, hogy a bioüzemanyagok felhasználásának környezetvédelmi megalapozottsága hazai és nemzetközi szinten is vita tárgyát képez, hiszen az előállítás és felhasználás energiamérlege általában csak kis mértékben mutat pozitív mérleget, valamint a jelenlegi energianövény-termesztési módok hosszú távon a termőtalajok kimerüléséhez vezethetnek. Ugyanakkor elemzők szerint az Európai Bizottság várhatóan nem fog visszalépni a 2020-ra meghatározott 10 százalékos bekeverési résarány szintről, hanem követelményként fogja megszabni, hogy a 10 százalékos arányrészt részét második generációs üzemanyagok tegyék ki. Mindazonáltal a 2012. augusztusi aszálykár fényében szükséges az energianövények termesztésének hatását felmérni Magyarország élelmiszer ellátás-biztonságára. Szükséges felmérni, hogy a kukoricatermesztés az élelmezési és

takarmányozási célok sérelme nélkül képes-e biztosítani az európai uniós elvárások szerinti bioetanol mennyiséghez az alapanyagot, valamint, hogy növelni kell-e 2020-ig a vetésforgóban a repce vetésterületét.

A kormányrendeletben megjelennek fenntarthatósági szempontok, elsősorban azon rendelkezésekben, amelyek pontosításokat tartalmaznak a termesztett biomasszára, köztes termékekre illetve a bioüzemanyagra vonatkozó fenntarthatósági igazolások adattartalmával kapcsolatban. Nem veszi azonban kellő súllyal figyelembe az energiabiztonsági szempontokat, annak dacára, hogy energiakutató intézetek szerint a bioüzemanyag részarány 0,1 százalékos növekedése több millió USD értékben válthatna ki több ezer tonna import kőolajat.

Fogadtatás és hatások

A döntéssel kapcsolatban a kötelező részarány emelésének elmaradását és a rendelet társadalmi egyeztetés hiányát kifogásolta a Magyar Bioetanol Szövetség, valamint a megújuló energiaforrások fokozottabb alkalmazását szorgalmazó egyes társadalmi szervezetek várhatóan ellenezni fogják.

SWOT elemzés

<i>Erősségek:</i>	<i>Gyengeségek:</i>
▪ Az intézkedés élelmiszer-ellátás biztonsági szempontokat érvényesít.	▪ Az intézkedés nem veszi figyelembe a globális klímavédelmi szempontokat. ▪ Nem veszi figyelembe Magyarország energiabiztonsági szempontjait. ▪ Az intézkedés tervezete nem került társadalmi és iparági egyeztetésre.
<i>Lehetőségek:</i>	<i>Veszélyek:</i>
▪ Megelőzheti a termőtalajok kimerülését. ▪ A vonatkozó európai uniós szabályozásban történő visszalépés esetén elkerülhetőek a később feleslegessé váló kapacitás-bővítő beruházások.	▪ Kétségesse válik az Európai Unió által 2020-ra meghatározott 10 százalékos bekeverési részarányszint elérése.

A vizek hasznosításáról szóló minisztériumi rendelet

Intézkedés

A vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó műszaki szabályokról szóló 30/2008. (XII. 31.) KvVM rendelet módosításáról szóló 115/2012. (XI. 16.) VM rendeletet azért adta ki a vidékfejlesztési szaktárca, mert a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályok hatályukat veszítik 2012. december 22-én egyes meghatározott tevékenységek esetében.⁴ Továbbá a rendelet hatálybalépése előtt indult eljárásokban kiadott határozatlan időtartamú vízjogi üzemeltetési engedélyk és a 2012. december 22-e után lejáráó vízjogi üzemeltetési engedélyk is hatályon kívülre kerülnek. A rendelet célja, hogy Magyarország egyes tájegységein hagyományosan a rétegvizekből történő nem mikroöntözési technológiával megvalósított öntözési tevékenység folytatására további három évig legyen lehetőség.

Fogadtatás és hatások

Az öntözési engedélyk újbóli kérelmezése esetenként több mint százezer forintos eljárási költség mellett olyan mértékű adminisztratív terhet jelentene a gazdálkodók részére, amely túl nagy terhet jelentene a számukra. Ráadásul ezek a terhek pont azokra helyeződnek, akik engedélyeztették öntözési tevékenységüket, szemben az ilyen tevékenységet illegálisan folytatóktól.

SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
▪ Az öntözési tevékenységet legálisan folytató gazdálkodók válláról vesz le jelentős adminisztratív terhet. ▪ Ösztönzi a rétegvizekkel való fenntartható öntözést.	
Lehetőségek:	Veszélyek:
▪ A jogkövető magatartás terjedése.	▪ Műszaki, környezetvédelmi szempontból helytelenül végzett öntözési tevékenység nem kerül felmérésre.

⁴ http://vegianyag.kormany.hu/download/6/e5/50000/MK_12_152.pdf

Tervezett intézkedések

A hulladékról szóló törvény végrehajtási rendeletei

Intézkedés

2012. november végén került közigazgatási egyeztetésre a hulladékról szóló törvényhez kapcsolódó egyes végrehajtási jogszabályok tervezete.⁵ A hulladékról szóló törvényhez kapcsolódó egyes végrehajtási jogszabályok területei:

- Az elem- és akkumulátorhulladék átvétele és kezelése;
- Az elektromos és elektronikus berendezések hulladékainak visszavétele;
- A hulladékkal kapcsolatos nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettsége;
- A csomagolásról és a csomagolási hulladék kezelésének szabályai;
- A hulladékgazdálkodási tevékenységek nyilvántartásba vétele és hatósági engedélyezése;
- A hulladékká vált gépjárművek;
- A közszolgáltató kiválasztása és a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződés;
- Egyes kormányrendeleteknek a hulladékról szóló törvénnyel összefüggésben történő módosítása;
- A környezetvédelmi, természetvédelmi, valamint a vízügyi hatósági eljárások igazgatási szolgáltatási díjai;
- A PCB, valamint PCT-t tartalmazó berendezések kezelésének részletes szabályai.

Fogadtatás és hatások

A végrehajtási rendeletek minél előbbi elfogadását az teszi sürgetővé, hogy a Bizottság 2012. június 27-én keresetet nyújtott be az Európai Unió Bíróságához, mivel Magyarország 2010. december 12-ig nem ültette át a 2008/98 irányelvet. A Bizottság a Bíróság elmarasztaló ítéletétől kezdődően a jogsértés megszüntetéséig fizetendő, napi 27 316,8 EUR összegű kényszerítő bírság kiszabására tett javaslatot. Az ügyben a következő eljárási cselekmény határideje 2013. január 7-e, a magyar viszontválasz előterjesztésének határideje.

A teljes lakosságot és a gazdasági szférát érinti a hulladékképződés megelőzése és a hulladékkal való gazdálkodás. Az új törvényhez kapcsolódó végrehajtási jogszabályok számos ponton kapcsolódnak a Kormány programjához, különösen az átláthatóbb és ügyfélbarát szabályozás vonatkozásában. Az engedélyezési és ellenőrzési előírásoknak, adat-bejelentési szabályoknak egyszerűsítése, a megelőzés és a hulladékhasznosítás jelentőségének erősítése hozzájárul a Kormányprogram céljainak eléréséhez. A bemutatott végrehajtási rendeletek

---

⁵ <http://orientpress.hu/107071>

szükségesek és logikusan következnek az új hulladékról szóló törvényből, valamint a vonatkozó európai uniós szabályozásból. Alkalmasak arra, hogy a szennyező fizet elve következetesen érvényesüljön, azaz egy hatékonyabb szankciórendszer kerüljön kialakításra. Hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a hulladéklerakókra vitt hulladék mennyisége csökkenjen, és erősödjön az állam szerepvállalása a hulladékgazdálkodásban. Az előterjesztés szakmai elfogadottságát jelzi, hogy azok a szakmai ernyőszervezetek (pl. Hulladékhasznosítók Országos Egyesülete), amelyek a hulladékról szóló törvényjavaslatot élesen bírálták, a végrehajtási rendeleteket már támogatják. A végrehajtási rendeletek közül komolyabb gazdasági érdeksérelmet a hulladékká vált gépjárművekről szóló kormányrendelet tervezete válthat ki, ugyanis ellehetetleníti, hogy az autóbontók, roncsautó-kereskedők az eladásra szánt roncsautót ingyenesen vegyék át. Kritikai pontként vethető fel az új nyilvántartási és monitoring rendszerek kialakításának és az egyes hatóságok (OKTVF) feladatbővítésének fedezete.

SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
▪ A végrehajtási rendeletek szükségesek és logikusan következnek az új hulladékról szóló törvényből. ▪ A szennyező fizet elvet érvényesítik. ▪ Átláthatóbb és ügyfélbarát szabályozást teremtenek.	
Lehetőségek:	Veszélyek:
▪ Csökken a hulladéklerakókra vitt hulladék mennyisége.	▪ Az illegális hulladéklerakási tevékenység erősödése. ▪ A végrehajtási rendeletek elfogadásának késése kényszerítő bírsággal terhelt kötelezettségszegési eljárást vonhat maga után.

Határozat a Nemzetközi Víz Konferencia megszervezéséről

Intézkedés

A „Rio+20” konferenciára való felkészülés jegyében merült fel az kormányzati elképzelés, amely szerint Magyarország adottságai alapján betöltheti a nemzetközi vízdiplomácia koordinátori, kezdeményező szerepét. Az elképzelés mentén továbbhaladva szándékozott a Kormány megerősíteni a vízdiplomácia magyar koordinációját egy nemzetközi Víz Konferencia hazai megrendezésével. A november 18-án kihirdetett, az ENSZ Fenntartható Fejlődési Konferencián (Rio+20) vállalt Nemzetközi Víz Konferencia (Budapest, 2013) megszervezéséről, valamint a Fenntartható Fejlődési Célok 2015-ig történő kidolgozására létrehozandó ENSZ munkacsoportban való magyar részvételről szóló 1519/2012. (XI. 28.) kormányhatározat célja ennek megfelelően az volt, hogy meghatározásra kerüljenek azok a feladatok és intézkedések, amelyek a víz, szanitáció és fenntartható vízgazdálkodás témájával foglalkozó, az ENSZ szakosított intézményeinek részvételével tervezett Víz Konferencia magyarországi megrendezéséhez szükségesek.

Fogadtatás és hatások

Az intézkedés egyrészt bővíthetné a magyar diplomáciai mozgásterét más külpolitikai területeken is, továbbá lehetővé tenné, hogy a magyar víz- és környezetipar külföldi piacot, és a kutatás-fejlesztés terén együttműködő partnereket találjon. Ezek alapján szakmai és politikai szempontból is indokolt a magyar szerepvállalás megerősítése a Víz Konferencia hazai megrendezésével, amely során felhasználhatóak a Magyarország, Finnország, Tádzsikisztán és Thaiföld által vezetett „Víz barátai” csoportban való részvétel során szerzett tapasztalatok is. A konferencia előzetesen vázolt céljai közül hiányzik ugyanakkor a jelenlegi nemzetközi vízpolitikai folyamatok egyik központi témája, a határokon átnyúló víztestek felhasználására és védelmére vonatkozó nemzetközi szabályozás megerősítésének előkészítése. Ez azért jelent hiányosságot, mert a kérdéskör Magyarországra számára mind gazdasági, mind környezet- és nemzetbiztonsági szempontból is nagy jelentőséggel bír.

SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
▪ Az intézkedés épít a hagyományosan világszínvonalú, hazai vízügyi szakértői állományra.	▪ Az előzetes célkitűzések közül hiányzik a határokon átnyúló víztestek felhasználására és védelmére vonatkozó nemzetközi

	szabályozás megerősítése.
Lehetőségek:	Veszélyek:
▪ A magyar vízipar és környezetvédelmi kutatás-fejlesztés külföldi piacot, partnereket találhat. ▪ A vízdiplomácia koordinációjával a magyar érdekvégyesítési potenciál más külpolitikai területeken is nőhet.	

Egyéb politikai témák és események

A Nemzeti Fenntartható Fejlődés Keretstratégia

2012. november 11-én nyújtották be az Országgyűlésnek Dr. Nagy Andor (KDNP), Ékes József (Fidesz), Dr. Szili Katalin (független), Varga Géza (Jobbik) és Tóbiás József (MSZP) a Nemzeti Fenntartható Fejlődés Keretstratégiáról szóló H/9064. számú határozati javaslatot.⁶ Az LMP frakcióját kivéve az összes parlamenti párt által támogatott előterjesztést a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács készítette elő. A Keretstratégia előkészítése 2010-től indult többek közt társadalmi fórumokon és műhelyvitákon való civil konzultációkkal, ezzel párhuzamosan politikai elemzések, megalapozó helyzetfeltáró tanulmányok is készültek nemzeti erőforrások állapotáról, állapotváltozásuk irányáról. Az NFFT Titkársága 2011. augusztusra készítette el a társadalmi egyeztetésre és tudományos kutatások eredményeire alapozott Keretstratégia első verzióját, amelyet az Országos Környezetvédelmi Tanács (OKT), az NFFT munkabizottságai, valamint az NFFT is megvitatott. Az NFFT kezdeményezte, hogy a fenntartható fejlődésre fókuszáltn minden érintett államtitkárság képviselője alakítson munkacsoportot, amely bekapcsolódik a Keretstratégia kimunkálásába. 2011 őszén a Keretstratégia tervezetéről a társadalom széles körében vitafórum-sorozat került lebonyolításra, amelynek során Budapesten és vidéken is lehetőség nyílt a különböző vélemények, javaslatok megfogalmazására. Újabb társadalmi egyeztetésekre, a Keretstratégia tervezetének környezeti vizsgálatára 2012 elején került sor. Ezt követően az OKT és az NFFT is újratárgyalta a koncepciót, melynek során a végső tervezet kialakult.

A tervezet általános helyzetértékelésként is meghatározható, mely felsorolja a Keretstratégia megvalósítására irányuló teendőket, amelyek érdekében a Kormány feladat- és hatáskörébe tartoznak. A Stratégia államtitkári testületre vonatkozó javaslata biztosítaná, hogy a Kormány magas politikai szinten elköteleződjön a fenntarthatósági szempontok érvényesítése mellett. A javaslat jelentősége, hogy általa a fenntartható fejlődés összkormányzati feladatként definiálható, de ez nem jelent kizárólagosságot, hiszen a minisztériumok bármelyike felruházható a fenntartható fejlődés iránti hatáskörökkel. A Keretstratégia elkészítésének tapasztalatai azt mutatják, hogy nem áll rendelkezésre a nemzeti erőforrás állapotát leíró mutatókészlet, viszont a Keretstratégia elkészítés ez a hiányosság pótolható. Az előterjesztésben világossá válik a Kormány felelőssége a fenntartható fejlődési mutatókészlet kidolgozásában, rendszeres használatában. Az előterjesztés szerint a fenntarthatósági célok nem teljesülnek, amennyiben a nemzeti erőforrások állapot sem megfelelő, ezért a fejlesztési célkitűzéseket és az előirányzott fejlesztési támogatásokat összhangba kell hozni a Keretstratégiával. A javaslat felkéri a

---

⁶ <http://www.parlament.hu/irom39/09064/09064.pdf>

Kormányt, hogy az NFFT a rendelkezésre álló adatok alapján a Keretstratégia céljainak előrehaladásáról két évente készítsen beszámolót, melyet az Országgyűléssel is megoszt.

Az egészséges környezethez való jog érvényesülése

2012. november 19-én kiadott sajtóközleményében Szabó Máté ombudsman részletezte, hogy az önálló környezetvédelmi minisztérium megszűnése, a hatáskörök szétosztása, a vízügy átalakítása és az ágazat forráshiányossága az egészséges környezethez való jog sérüléséhez, ezáltal a környezet állapotának romlásához vezethetnek. A közlemény szerint a vízügyi ágazat 2012-es szervezeti átalakítása, illetve a vízügyi szervek szakmai és igazgatási felügyeletének megosztása a vízügy áttekinthetetlenségét eredményezik, mindazonáltal a feladatellátás hatékonyságának csökkenése az egészséges környezethez való jog érvényesülését veszélyeztetik. Az ombudsmani hivatalból elrendelt vizsgálat szerint e területen súlyos működési zavarok keletkezhetnek, amennyiben az érintett szervek között nem jön létre a megfelelő kooperáció. Az ombudsman felhívta a kormány figyelmét arra, hogy ezek az intézkedések a környezetügy alárendeltségét és teljesítőképességének csökkenését fogják eredményezni, melyekkel a jövő generációk érdekei és az egészséges környezethez való jog is sérülnek.⁷ Viszont éppen a Kormány feladata teljesíteni a környezetvédelmi feladatokat a társadalmi gazdasági körülményektől függetlenül.

A környezetügyi szakkormányzati és hatósági rendszer kritikája konkrét ügy kapcsán is felmerült, miután a XI. kerületi önkormányzat bejelentette terveit egy olyan út megépítésére, amely a Sas-hegy természetvédelmi és Natura 2000-es területét érintette. Jávor Benedek szerint azért van szükség a környezetvédelmi hatóság működtetésére, hogy a hasonló beavatkozások ne lakossági tiltakozás, hanem hivatalból megakadályozhatók legyenek. A szakosodott intézmények viszont alulfinanszírozottak és túlterheltek és főként politikai nyomás nehezedik rájuk. Jelentős problémát okoz, hogy a gazdasági érdekek elnyomják a környezetvédelmi érdekeket. Káros az a kormányzati szemlélet a környezetvédelemre nézve, hogy jobb esetben feleslegesnek, rosszabb esetben az egyes beruházások gátjának tartják a zöld szervezeteket. A Vidékfejlesztési Minisztérium szerint azonban egy ágazat működőképességét nem a szervezetek száma és nagysága, hanem szakmaiságuk, feladatellátásuk és racionalitásuk szabja meg. Vagyis nem eredményez gyengébb érdekérvényesítést a környezetvédelem ügyeinek önálló minisztérium nélküli irányítása, mint ahogy a környezet állapotának romlását és az egészséges környezethez való jog sérelmét sem eredményezik az intézményi változások. A tárca szerint az ágazat ésszerű és eredményes működéséhez elegendők a szükséges intézményei és finanszírozási keretek.

---

⁷ http://hvg.hu/itthon/20121119_szabo_mate_kornyezetvedelem

A PM10 intézkedési program értékelése

2012. november 12-én tárgyalt az Országgyűlés Fenntartható Fejlődés Bizottsága a súlyosan egészségkárosító részecskeszennyezés (PM10) csökkentési lehetőségeiről, amellyel kapcsolatban egy évvel korábban intézkedési programot is elfogadott a Kormány.⁸ Jávor Benedek, a bizottság elnöke az ülés bevezetéseként leszögezte, hogy az országgyűlési képviselők arra voltak kíváncsiak, hogy mit sikerült eddig megvalósítani a programból, és mi várható az elkövetkező időszakban. A Vidékfejlesztési Minisztérium arról közölt tájékoztatást, hogy 2012-öt megelőzően nőtt a részecskeszennyezés, ennek az az oka, hogy a lakosság a gáztüzelésről a szén, illetve fafűtésre tért át anyagi megfontolásból. Ennek következményeként már 2011-ben minden mérőállomáson túllépte az egészségügyi határértéket a PM10 koncentrációja, de emellett a megengedett 35 nap helyett több alkalommal mértek túllépést az állomások 80 százalékánál.⁹

A kormányprogram intézkedései között szerepelt a tehergépkocsi kilométer-arányos útdíjának bevezetése, amelynek megvalósulása 2013 júliusára volt betervezve. A VM képviselője felhívta a figyelmet arra is, hogy olyan logisztikai központok épülnek uniós támogatással, amelyek révén csökkenthető az áruszállítás okozta légszennyezés. A minisztérium munkatársai elkészítettek egy útmutatót az önkormányzatok részére olyan, sok országban már bevált városi övezetek kialakítására, amelybe csak az alacsony kibocsátású járművek hajthatnak be.

A minisztérium a gépjárművek környezetvédelmi besorolásának módosításáról, illetve a gépjármű és regisztrációs adó környezetvédelmi szempontú megkülönböztetésének lehetőségeiről is tanulmányt készített, valamint ajánlást állítottak össze munkahelyi közlekedési tervek elkészítésére. Továbbá egy honlap hirdeti az ökövezetési eljárások megismertetésére, hogy a különböző módszerek segítségével jelentős üzemanyag-megtakarítást érjenek el a felhasználók, amellyel így számottevő kibocsátás-csökkentés is elérhető, hiszen a szaktárca feladata, hogy a jövőben ne induljon Magyarország ellen uniós jogsértési eljárás a határértéket meghaladó PM10-szennyezés miatt.

A Levegő Munkacsoport kiemelkedően jónak tartja a kormányprogramot, viszont aggályosnak tartják a végrehajtása lassúságát. Üdvözölték a tehergépkocsi útdíjának bevezetését, viszont elhibáztak tartották azt, hogy nem kellene útdíjat fizetni az alacsonyabb rendű úthálózaton. Amint arra a szervezet elnöke rámutatott sok külföldi példa bizonyítja, hogy emiatt a teherautók egy része ráterelődik ezekre az utakra, növelve a településeken belüli környezetszennyezést. A szervezet környezetvédelmi és gazdasági szempontból is hibás döntésnek tartja a kamionok vasúti szállításának megszüntetését és a

⁸ <http://www.m.levego.hu/hirek/2012/11/a-reszecskeszennyezessel-targyalt-az-orszaggyulesi-bizottsag>

⁹ <http://www.greenfo.hu/hirek/2012/11/13/eddig-eredmenytelen-az-1-eves-pm10-intezkedesi-program>

RoLa támogatását felfüggesztését. A szervezet továbbá sürgette a nulla emissziós buszok beszerzését mivel ezekre 85 százalékos intenzitású uniós támogatások igényelhetők. Jelentős problémát okoz a környezetszennyezés szempontjából a háztartásokban történő illegális szeméttégetés, a műanyaggal és egyéb hulladékkal való fűtés, mert ezáltal is mérgező vegyületek kerülnek a levegőbe. Ezért a Levegő Munkacsoport a környezetvédelmi tárca számára átfogó programot dolgozott ki a felsorolt szennyezések csökkentésére.

A képviselők körében vita bontakozott ki az intézkedési program előrehaladásáról, illetve a közlekedés ügyében számos terület szóba került, ahol a vártnál lassabban haladt a kormányprogram teljesítése. A képviselők egyhangú döntést hoztak arról, hogy a téma fontossága miatt 2013-ban ismét napirendre kerül a PM10-csökkentési program végrehajtása. 2012. november folyamán a Greenpeace Magyarország is kritikát fogalmazott meg a városi légszennyezés felszámolásának előrehaladása kapcsán, mivel 2012 őszén nem működött a fővárosi légszennyezés-mérő állomások többsége. Télen ugyanis rendszeresen romlik a levegő minősége, jelzőállomások híján viszont nem értesíthetők az emberek az egészségükre ártalmas szmog fenyegetettségéről. Európai viszonylatban Budapest az egyik legszmogosabb főváros és Bukarest után Budapesten hálnak meg a legtöbb idő előtt a légszennyezés miatt. Uniós kutatások alapján évi több mint 15 ezren hálnak meg Magyarországon az említett okok miatt.

A bős-nagymarosi vízlépcső felépítése

2012. november folyamán a Jobbik képviselői felszólalásokban és sajtónyilatkozatokban jelezték, hogy kiemelten fontosnak tartják a bős-nagymarosi vízlépcső felépítésének ügyét. Vona Gábor október 31-i sajtótájékoztatóján jelentett be, hogy miután a párt vezetősége komoly vitákat folytatott az ügyről, szakmai vitát kezdeményeznek a vízlépcső megépítéséről. Az ellenzéki párt szerint több érv szól a vízlépcső megépítése mellett, mint ellene. A legfőbb érv az, hogy a Magyarországon átfolyó teljes vízkészlet alapján évente 12 ezer köbméter víz jutna egy emberre, ám ebből fejenként csak 600 köbmétert tud felhasználni az ország. A statisztikák szerint ezer köbméter/fő/év alatt vízhiánynak számít egy ország. Magyarországot jelentős aszálykár éri, míg az összes termőterület mindössze 1,8 százaléka öntözött. A vízhez való hozzáférés a Jobbik szerint duzzasztással érhető el, ami ugyan drága, de segítené a mezőgazdasági teljesítmény növelését. Emellett a magyar folyamok ezer megawatt megújuló energiapotenciállal bírnak, amelyből mindössze 56 megawattnyi kerül felhasználásra. Bár a Kiskörénél már működik egy vízlépcső, melynek a víztározója, a Tisza-tó turisztikai központtá és madárrezervátummá fejlődött.

Az LMP közleményben reagált a Jobbik vízlépcső tervezetére. Az LMP szerint Magyarországon egyetértés alakult ki arról, hogy az ország számára nem előnyös a

vízlépcsőépítés a Dunán. Ezért megdöbbenő, hogy egy magát nemzetinek nevező párt élen jár a nemzeti érdek feladásában. Tehát az LMP szerint Magyarország sem ökológia, sem gazdasági szempontból nem érdekelt a vízlépcsők megépítésében. Az MTA pedig már 1983-ban javasolta a beruházás végleges leállítását, és azóta is az akkori helyzetértékelést erősíti meg állásfoglalásaikban. Azonban ezen a folyószakaszon Magyarország akarata ellenére mégis megépült egy vízerőmű, a bősi vízlépcső, amely tönkretette a Szigetköz élővilágát, gazdaságát és idegenforgalmát. A dunai vízlépcsők folytatása a szlovákok érdekeit szolgálna, mivel az a bősi létesítmény árvízbiztonságát növelné, és ezzel lehetővé válna a bősi erőmű csúcs üzemmódban való működése. Ugyan a beruházásból Magyarország is részesülne, viszont a naponta kétszer végigvonuló árhullám megsokszorozná az ökológiai károkat, veszélybe sodorná az értékes part menti ivóvízkészleteket, az ártéri élővilágot, és felszámolná a tájbarát vízi- és ökoturizmus újraéledésének lehetőségét. Az LMP szerint energetikai mamutlétesítmények helyett helyi igényeknek megfelelő, fenntartható energiarendszereket kell kialakítani.

Külpolitika és nemzetközi kitekintés

Az EU Víz Keretirányelv teljesítése

Az Európai Bizottság 2012. november második hetében fogadta el azt a vízgazdálkodási stratégia-tervezetet, melyben a testület felhívta a tagállamok figyelmét, hogy további erőfeszítések nélkül alaposan elmaradnak a korábban jogszabályban vállalt vízminőségi és – mennyiségi követelmények teljesítésétől. A döntést követő sajtótájékoztatón Janez Potocnik környezetvédelmi biztos is hangsúlyozta, hogy többre van szükség az eddigi minőség megőrzése érdekében. A biztos szerint nemcsak a vizek minőségével, de a rendelkezésre álló víz mennyiségével is akadnak problémák, emellett a fejlesztések Uniós-szerte aggasztóan alacsony ütemben zajlanak. 2000-ben a víz irányelv stabil jogalapot adott a vízbázis fenntartható felhasználására és a tiszta víz védelmére. Bár a keretszabályozás általános, viszont mégis konkrét célkitűzése, hogy 2015-re az EU teljes vízkészlete egészséges és tiszta állapotú legyen. A tervezet arra hívta fel a figyelmet, hogy annak megírásakor a vízkészlet kevesebb, mint fele számított ilyennek, és a tervezett intézkedések végrehajtását követően sem lesz magasabb 53 százaléknál. Éppen ezért kért a stratégia pótlólagos erőfeszítéseket a tagállamoktól. A Bizottság viszont nem adott teljesen új feladatokat a tagországoknak, pusztán arra kérte őket, hogy a korábbi vállalásait hajtsák végre, ugyanis mint kiderült, ezekből jócskán volt hiány, legalábbis Brüsszel szerint.

A stratégia szerint tehát egyrészt növelni kellene az uniós vízpolitika jogszabályainak jobb végrehajtását, és jobban ki kellene használni a már meglévő rendelkezések adta lehetőségeket. Ide tartozhat a vízmegtartásra vonatkozó szabályok szigorúbb betartása, a lápok és árterek helyreállítása, vagy a „szennyező fizet” elvének következetesebb alkalmazása. Másrészt a tervezet nagyobb hangsúlyt helyez a vízpolitika és a többi szakpolitikai terület összehangolására, vagyis jobban figyelembe venné a vízgazdálkodási szempontokat a mezőgazdasági, a halászati, az energia és a közlekedési politika alakításakor és a strukturális alapok és a Kohéziós Alap felhasználásakor. Végül harmadrészt a Bizottság indokoltnak látja a politikai váz hiányosságainak kiegészítését. Brüsszel megfelelően hatékony eszköznek tartja a tagállamok által meghatározott vízhatékonysági irányszámokat, azokat, amiket később be is tartanak, de emellett elvárás az uniós víz-újrahasznosítási mechanizmusok egységesítése is. Janez Potocnik szerint a Bizottság emellett ajánlja a szolgáltatók fogyasztásalapú számlázásra való áttérését, ugyanis sok helyen még mindig átalánydíjat szabnak ki a fogyasztókra, akik ezáltal nem becsülik a víz jelentőségét.

A 18. ENSZ klímaváltozási konferencia kezdete

2012. november 26-án kezdődött meg 195 ország részvételével az ENSZ 18. klímacsúcsa Dohában. A cél a megelőző klímacsúcsok célkitűzéseire képest ezúttal sem változott. A Föld felmelegedésének megakadályozása érdekében csökkenteni kell a károsanyag-kibocsátást. Dohában legalább hat tárgyalási szekciót vettek tervbe, a vitapontok közt pedig az egyik legfontosabbnak a kiotói egyezmény meghosszabbítása ígérkezett, amelynek életbe lépéséről már a 2011-es durbani klímacsúcson megállapodás született. A találkozó másik fontos célkitűzése az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésére tett vállalások megújítása a kiotói egyezményt ratifikáló országok körében.

Elemzők és kutatók a klímacsúcs előtt rámutattak arra, hogy a dohai értekezletet megelőző ígéreteket alapul véve nehezen kerülhető el a Föld hőmérsékletének 3,5 Celsius fokkal való növekedése. Más kutatók arra is felhívták a figyelmet, hogy már a 2 Celsius fokos növekedés is drámai következményekkel jár. Az ENSZ környezetvédelmi előrejelzése szerint 2020-ban már 58 gigatonna veszélyes anyag kerül a levegőbe a korábban kalkulált 44 gigatonna helyett. Bár a világ országai a korábbinál többet költenek megújuló energiaforrásokra, még 2013-ban is 1200 szénérőmű létesítését tervezték. Az Oxford Economics Kutatóintézet szerint a legnagyobb károsanyag-kibocsátók egyre kevesebbet fordítanak a klíma megővésére, vagyis súlyos mértékben csökkentek a terület kiadásai.

A kiotói egyezmény meghosszabbítását több politikai gát is hátráltatta. A világ legjelentősebb káros-anyag kibocsátói, mint Kína és az Egyesült Államok az eredeti megállapodást sem voltak hajlandók aláírni, valamint Oroszország, Kanada és Japán sem járultak hozzá a hosszabbításhoz. Ehelyett önkéntes vállalásokon alapuló célszámokat terveztek kitűzni 2020-ig. A károsanyag-kibocsátást főleg azon országok követelték, melyek a legnagyobb veszélynek vannak kitéve a globális felmelegedés következtében. Ezek az államok élesen bírálják azokat az ipari országokat, melyek miatt nincs érdemi megállapodás.

A kiotói egyezmény meghosszabbítását a dohai klímacsúcsig az Európai Unió kivül több európai ország, például Horvátország, Svájc, Liechtenstein, Monaco, Izland, Norvégia, Kazahsztán, Ukrajna, Fehéroroszország és Ausztrália fogadta el. Viszont ezek az országok az összes károsanyag-kibocsátás mindössze 15 százalékáért felelősek. A kiotói egyezmény a nagy ipari országok vállalásait foglalja magában, viszont ennek meghosszabbítását már a többi országnak is vállalnia kellene. Ezért vették tervbe Dohában egy egész világra kiterjedő ütemterv kimunkálását, ami az összes jelentős gazdaság, vagyis a legnagyobb kibocsátók kötelező vállalásait magában foglalná. Az útiterv már 2020-tól jogilag is végrehajtható rendszerként üzemelne.

A dohai csúcs további fontos eleme a finanszírozás kérdésköre volt, így az a megoldás született, hogy a fejlett országok 2020-ig évi 100 milliárd dollárt terveznek felhasználni e

célra. A pénz nagy része egy zöld klíma alapba vándorolna, mindez a fejlődő országokat abban segítené, hogy előremutató kibocsátás-csökkentési célszámokat tűzzenek ki maguk elé, egyúttal finanszírozzák környezetvédelmi vállalásaikat. A WWF környezetvédő szervezet már 2012-ben úgy vélekedett, hogy hiányok keletkeznek a finanszírozásban, ezáltal nem sikerül jó példát mutatni a fejlődő országok számára. A pénzügyi források a légi közlekedési vállalatok, hajótársaságok adóztatásából származhatnak, mivel főleg a repülőgépek és a hajók felelnek legnagyobb arányban (10 százalék) a károsanyag-kibocsátásért, miközben a Föld lakosságának mindössze három százaléka használ rendszeresen repülőgépet.

Az EU tárgyalódelegációja nem egységes állásponttal érkezett a tanácskozásra, mivel a tagállamok környezetvédelmi miniszterei 2012. október végéig nem hoztak egyhangú döntést a kibocsátási kvóták értékesítésének kérdéséről. Az Európai Parlamentben többséget élvezett az az álláspont, miszerint ki kell vezetni a megmaradt egységeket a rendszerből, ám az elfogadott állásponttal kapcsolatban több közép- és kelet-európai ország néppárti képviselője nemtetszését fejezte ki. Például a magyar, szlovák, bolgár, lett és cseh képviselők szerint a dohai konferencián elfogadott állásfoglalás figyelmen kívül hagyja a régióból érkező kis államok elért erőfeszítéseit, hiszen ezek az országok már teljesítették a Kiotói Jegyzőkönyvben vállalt kibocsátás-csökkentési kötelezettségüket. Vagyis hiába mérsékeltek az EU 27 tagállamok átlagos üvegházhatású gázkibocsátását, a nyugat-európai tagállamok és az Európai Bizottság mégis a fennmaradó AAU-k törlését, illetve korlátozott felhasználását szorgalmazták. Ezek szerint a túl sok kibocsátási egység hátráltatná a második kötelezettségvállalási időszak kibocsátás-csökkentési törekvéseit.

Megegyezés a magyar kibocsátási egységek tőzsdei értékesítéséről

2012. november 28-án a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium megállapodást kötött a lipcsei székhelyű Európai Energiatőzsdével (EEX). Az egyezség alapján 2012. decemberben megindulhatott az Európai Unió emisszió-kereskedelmi rendszere (EU ETS) második kereskedési időszakában nyilvántartott magyar EUA kibocsátási egységek aukciója. A megállapodásnak megfelelően két ütemben összesen 2,5 millió EUA egységet kínáltak fel megvételre. A tőzsdei aukciókon 2012. december 10-én és 17-én 13 és 15 óra között egyenként 1,25 millió EUA egységet bocsátottak piacra.¹⁰ A megállapodással a tárca a második kereskedési időszak EUA egységeit kívánta értékesíteni. Az uniós károsanyag-kibocsátási egységek árának felferését és a kereslet-kínálati egyensúly helyreállítását célozta az Európai Bizottság az ETS rövid- és hosszú távú reformjavaslatával, amelyet 2012.

---

¹⁰

<http://www.mvm.hu/hu/SiteAssets/SitePages/message/H%C3%ADrlev%C3%A9%202012%20december%203.pdf>

novemberben fogadott el a testület. Brüsszel így vitt új lendületet az EU kibocsátás-kereskedelmi rendszerébe, amelynek működése lelassult a gazdasági válság miatt, illetve nem ösztönözte megfelelőképpen a károsanyag-kibocsátás csökkentését, a zöld technológiákba való befektetéseket.

2005. januárban kezdte meg a működését az EU ETS, hogy az EU-n belül működő iparágak vállalatai kibocsátási egységeket rendeljenek a tevékenységük során keletkezendő üvegházhatású gázok emissziójához.¹¹ Az egyes tagállamok ingyenesen is jogosulttá váltak kiosztani egységeket a cégeknek, viszont a kibocsátási engedélyeket árveréseken kellett megszerezniük a vállalatoknak. Emellett az érintettek egymás közt is kereskedhettek az egységekkel. A rendszer célkitűzése, hogy egy vállalatnak sok pénzébe kerüljön a megengedett kibocsátási mennyiség növelés, ám ha csökkenti emisszióját, akkor az egységei értékesítéséből jelentős bevétele is származhat.

A terv szerint a rendszer a kevésbé szennyező technológiára történő átállásra szeretne volna ösztönözni az ipart. Az ETS egészen a gazdasági válságig be tudta tölteni a hozzá fűzött reményeket, azonban a krízis a vártnál is nagyobb gazdasági visszaesést, kisebb termelést, vagyis alacsonyabb széndioxid-kibocsátást eredményezett. Ennek következményeként a vállalatok jelentős részének feleslegesen rendelkezésre álló egységei maradtak, ami ahhoz vezetett az elmúlt években, hogy jelentős mennyiségű egységtöbblet maradt az ETS-ben, ami egyre lejjebb nyomta a kibocsátási engedélyek árát.

Az Európai Bizottság észlelte, hogy az azonnali beavatkozás elkerülhetetlen annak érdekében, hogy rövidtávon egyensúlyi helyzetbe kerüljön a kibocsátási egységek ára és mértéke. Továbbá módosításra szorult az ETS hosszú távú működési szabályzata annak érdekében, hogy egy újabb válság ne eredményezzen hasonló folyamatokat. A testület ezért 2012. júliusban felvetette, hogy át kell alakítani az ETS harmadik kereskedési időszakában (2013–2020) a korábban bevezetett árverési menetrendet. 2012. novemberben túl sok egységtöbblet maradt a piacon, ezért a Bizottság és a szakma szerint is logikus lenne, ha a kereskedési időszak elején az eredetileg tervezettnél jóval kevesebb kibocsátási engedélyt értékesítenének.

A júliusban felvetett három opció (400, 900, 1200 millió) közül a Bizottság azt javasolta, hogy 900 millió kibocsátási egység elárverezését halasszák a harmadik kereskedési időszak végére azzal a kitéttel, hogy az átcsoportosítás sem hoz jelentős, áttörő változást, de várhatóan megállítja az egységárak csökkenését. A Bizottság egyidejűleg átfogó helyzetértékelő jelentést fogadott el az európai karbonpiac működéséről.

---

¹¹ <http://www.bruxinfor.hu/cikk/20121114-hat-verzio-az-ets-reformjara.html>

A jelentés feladata az volt, hogy megállapítsa az ETS hosszú távú reformjával kapcsolatos alternatívákat, hogy a jövőben ne boruljon fel a kibocsátási egységek piaci egyensúlya.

Az ETS strukturális reformjára a Bizottság hat lehetséges forgatókönyvet vázolt fel:

- A kibocsátás mennyiségéhez igazodva 1990-hez képest növelni kell a harmadik kereskedési időszak uniós CO₂-csökkentési céljait, 1,4 milliárd egységgel kellene csökkenteni a kibocsátási küszöböt 2013–2020 között.
- Véglegesen ki kell vonni bizonyos mennyiségű kibocsátási egységet a harmadik kereskedési időszakból úgy, hogy nem kell felülvizsgálni a teljes ETS-irányelvet.
- A korábbi 1,74 százalék helyett évről-évre egyre nagyobb mértékben kellene csökkenteni az ETS-ben lévő éves kibocsátási küszöbértéket.
- További iparágakra is kiterjeszthető az ETS hatálya, elsősorban olyanokra, melyeket kevésbé veszélyeztet a gazdasági világválság.
- 2020 után ne legyen közvetlen, illetve korlátozott hozzáférés legyen a nemzetközi kibocsátás-kereskedelmi rendszerek emissziós egységeihez.
- Olyan ármechanizmusokat kell bevezetni, amelyek ártámogatásként avatkoznának be a rendszerbe, amikor a károsanyag-kibocsátás mértéke jelentősen lecsökken.

Az Európai Bizottság széleskörű szakmai vitát kezdeményezett a hat lehetséges reformjavaslatról, és bejelentette, hogy ezt követően határoz a testület arról, hogy a döntően 2020 utánra vonatkozó hosszú távú ETS-reformnak milyen irányai lesznek.